

Finlandia-palkintotilaisuus 29.11.2023

Kaunokirjallisuuden valitsija Jorma Uotisen puhe

Aluksi haluan onnitella jokaista valituksi tullutta tekijää ja teosta. Edessäni on kuusi kirjaa ja yhtä monta maailmaa kuin omaperäistä kirjailijaa. Jokainen näistä teoksista on arvokas yksilö, jonka haluaisin palkita ja jokaisen eri syistä.

Haluan myös kiittää työryhmää Kirsi Ranin, Ilkka Matila ja Eira Sillanpää siitä mittaamattomasta työstä, jonka teitte valitessanne nämä kuusi teosta 150 teoksen joukosta.

Koska takanani on työryhmä, en tunne itseäni diktaattoriksi. En ole kirjallisuuden tutkija enkä kriitikko saati kirjailija, vaan yksinkertainen tavallinen lukija. Kun minua tehtävään pyydettiin, olin yllättynyt, että minuun kohdistui tällainen luottamus.

Olen tehtävästä kiitollinen ja tunnen siitä suuren vastuun. Voin tehdä valintani vain oman ymmärrykseni, tietoni ja kokemuksen perusteella. Ymmärrän kyllä, että se on vaatimatonta.

2234 sivua luettavaa kahden viikon aikana. Melkoinen urakka. Tosin kirjan lukemiseen menee häviävän lyhyt aika verrattuna siihen aikaan, jonka kirjailija on teokseensa käyttänyt. Oli innostavaa huomata, että teosten tyylien moninaisuus tuottaa uusia ilmaisutapoja nähdä ja tulkita maailmaa, elämää, meitä itseämme.

Sukeltaessani kirjojen pariin minua huimasi ja melkein litistyi sivujen ja sanojen painon alle. Minut valtasi voimakas tunne, aistimus, henkisen aktin ilo. Lukuprosessin aikana painotukset muuttuivat, uudet maailmat avautuivat ja se mikä oli ennen vierasta tuli tietoiseksi ja tärkeäksi.

Valintaa tehdessä keskeistä oli, että kirjailija on tosissaan ja omintakeinen. Valituksi tulleen kirjailijan kohdalla tämä on harvinaisen selvää. Lukuelämys edellytti avointa mieltä ja eläytymiskykyä.

Tähän en tarvitse kirjallisuuden teoreettista tuntemusta. Minulle kirja ei ole pelkkä markkinoitava tuote, vaan väline ihmisen ylentämiseen ja sivistykseen. Tärkeintä on vaikutuksen syvyys.

Valitsemani teos auttoi minua eläytymään toisen ihmisen osaan. Se kosketti ja synnytti tunnevyöryn. Kirjan vaikutus on verrattavissa tarkoin tähdättyyn nyrkiniskuun. Kirja ei ole jättänyt minua rauhaan, törmäilen jatkuvasti omiin tunnelukkoihini.

Teos on hallittu kokonaisuus, tarkkanäköinen ja oivaltava. Tunnustuksellinen. Kieli on kirkasta ja tarkkaa.

Tekijällä on kyky katsoa elämää, toista ihmistä ymmärtävästi ja lempeästi ilman kaunaa tai katkeruutta. Hän pureutuu olemassaolon juuriin ja löytää tavan yhdistää objektiivinen tarkastelu ja subjektiivinen ja psykologisesti latautunut sisältö.

Tekijän henkilökohtainen kokemus kasvaa universaaleihin ulottuvuuksiin ja hän löytää jotain yleispätevää ihmisestä, häpeästä, vihasta, valheista, ilosta, toivosta, unelmista ja niiden luhistumisesta, kuolemasta.

Maailma ei ole pelkästään se mikä näkyy. Tämä synnyttää mestariteoksen, jonka tähden kannattaa elää.

Sirpa Kähkönen, 36 uurnaa – Väärässä olemisen historia, Siltala!